

Huvudman

Skellefteå kommun

utbildningocharbetsmarknad@skelleftea.se

Ärendet

Tillsyn av kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå vid Astar AB/Plåtvägen 9A i Skellefteå kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Skellefteå kommun att senast **den 17 augusti 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brist rörande omfattning av arbetsplatsförlagt lärande. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Skellefteå kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Skellefteå kommun ska vidta följande åtgärder

Omfattning av arbetsplatsförlagt lärande

1. Se till att eleverna vid den sammanhållna yrkesutbildningen till installationselektriker får arbetsplatsförlagt lärande motsvarande minst 15 procent av den sammanhållna yrkesutbildningen. Huvudmannen ska, i samband med redovisning av vidtagen åtgärd, inkomma med en redogörelse för hur det säkerställs att eleverna får arbetsplatsförlagt lärande i den omfattning de har rätt till. (2 kap. 28 § förordningen [2011:1108] om vuxenutbildning)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser att utbildningen är anpassad efter elevernas behov och förutsättningar, att elevernas individuella studieplaner revideras, att rektorn fattar beslut om vilka kurser, nivåer i ämnen eller delar av sådana nivåer som ska genomföras som apl samt att elever får apl under ledning av handledare.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till

Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2026:661) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2026 inlett en tillsyn av kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå vid anordnaren Astar AB/Plåtvägen 9A i Skellefteå kommun. Tillsynen är avgränsad till de sammanhållna yrkesutbildningarna frisöraspirant och installationselektriker. Utbildningen anordnas genom entreprenad men det är huvudmannen för utbildningen, Skellefteå kommun, som är ytterst ansvarig för utbildningen och att eleverna får den utbildning de har rätt till.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Astar AB/Plåtvägen 9A följer gällande bestämmelser om anpassning utifrån elevens mål, behov och förutsättningar, arbetsplatsförlagt lärande samt revidering av individuella studieplaner för de sammanhållna yrkesutbildningarna frisöraspirant och installationselektriker.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, samordnare för arbetsplatsförlagt lärande, anordnarens rektor och biträdande rektor samt huvudmannens rektor mellan den 30 mars 2026 och 7 april 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. beslut om arbetsplatsförlagt lärande med tillhörande beställningsunderlag. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Arbetsplatsförlagt lärande

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Rektor fattar beslut om arbetsplatsförlagt lärande

Skolinspektionen har tagit del av de dokument, beställningsunderlag, som ligger till grund för rektorns beslut om vilka moment som ska genomföras som arbetsplatsförlagt lärande (apl). I dessa dokument framgår det vilka ämnen och nivåer i ämnen som helt eller delvis ska genomföras som apl. Vidare har Skolinspektionen tagit del av de beslut som fattats av huvudmannens biträdande rektor på delegation av huvudmannens rektor. Av beslutet framgår att beställningsunderlaget godkänns. Det framgår vidare att om ändringar för någon elev ska göras behöver huvudmannens biträdande rektor informeras och därefter fatta ett nytt beslut för aktuell elev.

Anordnande av apl-platser

Elever och personal uppger att elever kan ordna egna apl-platser om de vill. Apl-samordnare uppger att hen stöttar eleverna med att skapa CV och listor över potentiella apl-platser samt ordnar apl-platser för de elever som är i behov av det. Även lärare uppger att de hjälper eleverna med att söka apl-platser.

Av intervjuer med apl-samordnare, lärare samt anordnarens rektor framgår att alla elever får de veckor apl som är planerat, även om det i något enskilda fall kan dröja innan eleven får en plats.

Handledare

Såväl elever som lärare och övrig personal uppger att alla elever har handledare när de genomför apl. Inför elevens apl-period har läraren och handledare ett möte där de går igenom vad eleven förväntas göra under sin apl. Vidare har de minst ett trepartssamtal under apl-perioden, men ofta fler.

Apl-samordnaren uppger att många av apl-platserna är återkommande och det finns en utvecklad relation mellan handledare och lärare. För nya handledare brukar apl-samordnaren rekommendera dem att genomföra Skolverkets handledarutbildning.

Omfattning av apl

Av intervju med elever som läser den sammanhållna yrkesutbildningen till installationselektriker framgår att de kommer att ha tolv veckor apl i slutet av sin utbildning. Eleverna uppger att de har fått information om att de ska genomföra vissa moment under apl-perioden.

Elever som läser den sammanhållna yrkesutbildningen till frisöraspirant uppger att de kommer att ha apl under utbildningens sista 17 veckor. Under dessa veckor kommer de vara på apl fyra dagar per vecka och på skolan en dag per vecka. Under några veckor innan den längre apl-perioden börjar är eleverna på apl en dag per vecka.

Av apl-beslut med tillhörande beställningsunderlag för utbildningen mot frisöraspirant framgår att moment från tre nivåer ska genomföras som apl samt att den arbetsplatsförlagda delen omfattar 17 veckor. Vidare framgår att utbildningen omfattar 1600 verksamhetspoäng.

Av de apl-beslut med tillhörande beställningsunderlag för utbildningen mot installationselektriker som Skolinspektionen tagit del av framgår att moment från tre kurser ska genomföras som apl samt att den arbetsplatsförlagda delen omfattar tolv veckor. För utbildningen mot installationselektriker som påbörjats före den 1 juli 2025 gäller det kurserna servicekunskap, belysningsteknik samt komvuxarbetet. För utbildning till installationstekniker som påbörjats efter den 1 juli 2025 gäller det kurserna entreprenörskap, energiteknik samt komvuxarbetet. Vidare framgår att utbildningen omfattar 1500 verksamhetspoäng varav komvuxarbetet utgör 100 verksamhetspoäng.

På en kompletterande fråga till huvudmannen svarar Skellefteå kommun att hela komvuxarbetet på utbildningen mot installationselektriker är förlagt som apl och för övriga kurser har 10–15 procent förlagts som apl.

Rättslig reglering

I utbildning på gymnasial nivå och i anpassad utbildning på gymnasial nivå kan ämnen eller nivåer i ämnen som är relevanta för ett yrkesområde kombineras till en sammanhållen yrkesutbildning. En del av utbildningen i en sammanhållen yrkesutbildning ska genomföras som arbetsplatsförlagt lärande (20 kap. 6 a § skollagen).¹

Inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå beräknas 20 verksamhetspoäng för en veckas heltidsstudier eller för validering av kunskaper av motsvarande omfattning. Inom kommunal vuxenutbildning

¹ För sammanhållna yrkesutbildningar som påbörjats före den 1 juli 2025 gäller i stället att utbildning på gymnasial nivå och i anpassad utbildning på gymnasial nivå kan kurser som är relevanta för ett yrkesområde kombineras till en sammanhållen yrkesutbildning. En del av utbildningen i en sammanhållen yrkesutbildning ska genomföras som arbetsplatsförlagt lärande (20 kap. 6 a § skollagen i dess lydelse enligt SFS 2022:1315).

på gymnasial nivå beräknas en verksamhetspoäng för varje gymnasiepoäng. (2 kap. 2 § förordningen om vuxenutbildning).

Med arbetsplatsförlagt lärande avses i denna förordning lärande i en utbildning som genomförs på en eller flera arbetsplatser utanför skolan (2 kap. 26 § förordning om vuxenutbildning).

Huvudmannen ansvarar för att skaffa platser för arbetsplatsförlagt lärande och för att lärandet uppfyller de krav som ställs på utbildningen. När det gäller sammanhållna yrkesutbildningar beslutar rektorn vilka nivåer i ämnen eller delar av sådana nivåer som ska genomföras som arbetsplatsförlagt lärande. När det gäller övrig utbildning beslutar rektorn om utbildningen ska genomföras som arbetsplatsförlagt lärande och i så fall vilka nivåer i ämnen eller delar av sådana nivåer som ska förläggas till arbetsplatser (2 kap. 27 § andra stycket förordning om vuxenutbildning).²

I en sammanhållen yrkesutbildning ska omfattningen av arbetsplatsförlagt lärande för varje elev vara minst 15 procent av den sammanhållna yrkesutbildningen. Om det är lämpligt med hänsyn till en elevs behov och förutsättningar och eleven begär det, får rektorn besluta att det arbetsplatsförlagda lärandet ska omfatta mindre än 15 procent av den sammanhållna yrkesutbildningen eller undantas helt för den eleven (2 kap. 28 § förordningen om vuxenutbildning).

Av förordningen om vuxenutbildning framgår att för en elev som deltar i arbetsplatsförlagt lärande ska det utses en handledare på arbetsplatsen. Som handledare får bara den anlitas som har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och som även i övrigt bedöms vara lämplig (2 kap. 30 § förordning om vuxenutbildning).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att huvudmannen följer författningarnas krav gällande anskaffande av arbetsplatser, att elever har lämpliga handledare under sin arbetsplatsförlagda utbildning, att rektor fattar beslut om vilket innehåll som ska genomföras som arbetsplatsförlagt lärande samt att eleverna som läser till frisöraspirant ges arbetsplatsförlagt lärande i en omfattning som motsvarar minst 15 procent av den sammanhållna yrkesutbildningen.

Skolinspektionen bedömer dock att det är en brist att elever som läser till installationselektriker inte ges arbetsplatsförlagt lärande i en omfattning som motsvarar minst 15 procent av den sammanhållna yrkesutbildningen.

² För sammanhållna yrkesutbildningar som påbörjats före den 1 juli 2025 gäller i stället att beträffande sammanhållna yrkesutbildningar beslutar rektorn om vilka kurser eller delar av kurser som ska genomföras som arbetsplatsförlagt lärande (2 kap. 27 § andra stycket förordning om vuxenutbildning i dess lydelse enligt SFS 2022:1093).

Av utredningen framgår att eleverna som läser till installationselektriker har tolv veckor apl och att komvuxarbetet utgör en betydande andel av apl-perioden. Av information från huvudmannen framgår att komvuxarbetet i sin helhet genomförs som apl.

För studerande vid kommunal vuxenutbildning motsvarar heltidsstudier 20 poäng per vecka. Den sammanhållna yrkesutbildningen till installationselektriker omfattar 1 400 poäng, utöver detta utför eleverna ett komvuxarbete om 100 poäng. Apl ska uppgå till en omfattning av minst 15 procent av den sammanhållna yrkesutbildningen, vilket för installationselektriker innebär $(1\,400 \cdot 0,15 =)$ 210 verksamhetspoäng, vilket motsvarar minst 10,5 veckors heltidsstudier.

Den del av elevernas apl som förlagts till komvuxarbetet kan inte räknas in i den omfattningen av apl som eleverna ska ges inom ramen för den sammanhållna yrkesutbildningen. Detta innebär att de 100 poäng, motsvarande fem veckors heltidsstudier, som eleverna lägger på komvuxarbetet inte kan medräknas i den apl som eleverna ska ges inom ramen för den sammanhållna yrkesutbildningen. Med beaktande av detta uppgår elevernas apl inom den sammanhållna yrkesutbildningen endast till motsvarande sju veckor, 140 poäng. Kravet om 15 procent av den sammanhållna yrkesutbildningen om 1 400 poäng uppnås därför inte. Det har inte framkommit av utredningen att det för enskilda elever har funnits skäl att, efter elevens begäran, minska omfattningen av apl.

Det föreligger inte något hinder för att komvuxarbetet genomförs som apl, men sådant arbete får inte medräknas in i den andel apl som eleverna har rätt till inom ramen för en sammanhållen yrkesutbildning.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Skellefteå kommun verksamhet vid Astar AB/Plåtvägen 9A uppfyller inte författningarnas krav vad gäller omfattning av apl. Det finns därför skäl att förelägga Skellefteå kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Utbildningen anpassas efter elevens behov och förutsättningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever, lärare, apl-samordnare och rektorn framgår att lärarna pratar med eleverna i början av utbildningen i samband med att eleverna går en orienteringskurs för att ta reda på elevernas behov, mål och förutsättningar. Både elever och personal ger olika exempel på hur utbildningen anpassas utifrån elevers olika behov. Exempelvis säger elever att de får dela upp examinationer. Lärare ger exempel på att elever som läser på distans kan få möjlighet att komma till skolan för att träffa läraren en dag i veckan. Apl-samordnaren uppger att hen matchar apl-platser med elever bland annat utifrån vilka mål eleverna har med utbildningen.

Såväl elever som lärare och anordnarens rektor uppger att eleverna kan få stöd och hjälp med sina studier av huvudmannens stödteam bestående av bland annat specialpedagog, studie- och yrkesvägledare och studiecoach. Anordnarens rektor och biträdande rektor uppger vidare att det finns goda möjligheter att anpassa undervisningen då det är små grupper samt att eleverna erbjuds möjlighet att studera på skolan utanför lektionstid.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att utgångspunkten för utbildningen av en enskild elev ska vara elevens behov och förutsättningar (20 kap. 2 § skollagen).

I vuxenutbildning ska hänsyn tas till de enskilda elevernas olika förutsättningar, behov och kunskapsnivå. Det finns också olika vägar att nå målen. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen.

Vuxenutbildningen ska stödja de elever som under sin studietid har behov av att kombinera utbildning och arbete. Flexibilitet ska alltid eftersträvas när det gäller utbildningen och det kan handla om plats för utbildningens genomförande, tid, studietakt, studieform och sätt att lära (förordning om läroplan för vuxenutbildningen [SKOLFS 2012:101] avsnitt 1 En likvärdig utbildning och avsnitt 2.1 Kunskaper).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Individuella studieplaner revideras

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärarna uppger att alla elever i grunden har samma individuella studieplan (ISP), men att de kan skilja sig något utifrån att elever har validerat någon kurs. Det kan även hända att en elev har en lägre studietakt. Lärarna säger att om det görs revideringar i elevernas ISP förs en dialog med

huvudmannen. Ofta sker den dialogen direkt med huvudmannens representant som är på plats en dag i veckan.

Huvudmannens rektor uppger att anordnaren vid behov skriftligen begär en ändring av ISP som huvudmannens biträdande rektor sedan fattar ändringsbeslut om. En rutin för detta har tagits fram efter att Skolinspektionen vid en tidigare granskning uppmärksammat brister i arbetet med att revidera elevernas ISP.

Rättslig reglering

Hemkommunen ansvarar för att det upprättas en individuell studieplan för varje elev. Planen ska innehålla uppgifter om den enskildes utbildningsmål och planerad omfattning av studierna (20 kap. 8 a § skollagen).

Rektorn ansvarar för att en individuell studieplan revideras och, om eleven deltar i utbildning i en annan kommun än hemkommunen, att hemkommunen informeras om revideringen (2 kap 16 § förordning om vuxenutbildning).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Lisa Naudot Bergh

Beslutsfattare
Signerat av: Lisa Naudot Bergh

X Mattias Ryd

Föredragande
Signerat av: Mattias Ryd

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Marie Segerlund medverkat.